

RAPORT MĘŻÓW ZAUFANIA za 2015 r.

w Państwowej Komisji Wyborczej oraz Komisjach Okręgowych

1. Państwowa Komisja Wyborcza

Począwszy od I tury wyborów prezydenckich, a skończywszy na wyborach parlamentarnych, RKW każdorazowo delegowało do PKW Męża Zaufania (Krystyna Łazor). W zakresie wystawienia zaświadczenia konieczna była współpraca z podmiotami uprawnionymi (tj. komitety wyborcze, stowarzyszenia).

W kolejnych wyborach MZ podejmował wszelkie, przewidziane prawem działania, mające na celu uzyskanie możliwie szerokiego zakresu informacji oraz poprawienie organizacji wyborów. W szczególności:

- MZ złożył do PKW kilkadziesiąt pism z wnioskami przekazanie wybranych informacji oraz z wnioskami o podjęcie wskazanych działań, w celu poprawy oraz przejrzystości procesu wyborczego;
- MZ odbył wiele rozmów z członkami PKW (zarówno w trakcie trwania wyborów, jak też między wyborami), w których przedstawiano wady obecnego systemu oraz możliwości jego naprawy;
- MZ złożył zastrzeżenia do protokołu PKW z wyborów prezydenckich – zignorowane przez PKW;
- MZ złożył do Sądu Najwyższego protest do wyniku referendum wskazujący na wadliwe rozwiązania organizacyjne w procesie wyborczym – PKW, jako organ konsultujący w/w protest, zawnioskowało o jego rozpoznanie bez dalszego biegu lub stwierdzenie jego bezzasadności.

Systematyczna obserwacja pracy PKW oraz treść prowadzonej korespondencji potwierdza, że PKW oraz KBW nie wykazują chęci do naprawienia systemu wyborczego. PKW nie jest także zainteresowane współpracą z przedstawicielami RKW, którzy są przecież reprezentantami społeczeństwa. Bez wątpliwości można wskazać znacznie gorszą postawę: PKW i KBW przyjęły postawę obronną wobec postulatów społecznych, zwłaszcza dotyczące ułatwień w powszechnym dostępie do protokołów z terenu. PKW w odpowiednim czasie wysłała do komisji okręgowych lub gmin pisma, których fragmenty są cytowane w okręgach – jako odpowiedzi uzasadniające „obiektywne” trudności w spełnieniu oczekiwań MZ lub obywateli.

2. Komisje Okręgowe

Akcja MZ w Okręgach została zorganizowana przed referendum. W sierpniu przygotowano materiały edukacyjne i przeprowadzono szkolenie.

Okręgowi MZ zostali pierwszy raz wydelegowani przez RKW podczas referendum. Do kilku komisji okręgowych skierowano kompetentnych i zaangażowanych Wolontariuszy. Na szczególną pochwałę zasługują reprezentanci Olsztyna, Wrocławia, Krakowa, Gdańska i Warszawy.. Sprawozdania MZ okręgowych umożliwiły uzyskanie cennych informacji oraz przygotowanie szkolenia przed wyborami parlamentarnymi.

Kolejny etap pracy okręgowych MZ dotyczył wyborów parlamentarnych. Grupa kilkudziesięciu MZ, po przeszkoleniu została skierowana do komisji okręgowych oraz punktów przyjmowania protokołów – prowadzonych przez pełnomocników komisji okręgowych.

Okręgowi MZ działali na podst. upoważnień do komisji okręgowych lub obwodowych oraz bez upoważnień (na podst. ustawy o dostępie do informacji publicznej).

Szczegółowe sprawozdania przekazali MZ z kilkunastu okręgów. Na ich podstawie przygotowano raport szczegółowy, który będzie wykorzystany w działaniach naprawczych.

Okręgowi MZ aktywnie:

- składali proponowane pisma;
- zadawali komisjom wiele pytań;
- składali zastrzeżenia do protokołów;
- składali protesty wyborcze.

Grupa warszawskich MZ kontrolowała następujące obszary:

1. Przyjmowanie protokołów zagranicznych w komisji okręgowej.
2. Przyjmowanie protokołów krajowych w komisji okręgowej.
3. Przyjmowanie protokołów krajowych w kilku punktach przyjmowania protokołów.

Aktywni i dociekliwi MZ okręgowi zauważyli wiele nieprawidłowości i zaniedbań członków komisji. Zastrzeżenia oraz protesty są ignorowane przez organy wyborcze. Nieprawidłowościami wyborczymi – innymi niż naruszenie ciszy wyborczej lub podobnymi, mało istotnymi – ani Policja, ani Prokuratura nie wykazują zainteresowania.

3. Wnioski

- Efekt zaskoczenia uzyskany przez MZ podczas wyborów prezydenckich zanika.
- MZ są uznawani jako zagrożenie dla autorytetu szacownego grona sędziowskiego.
- MZ są traktowani grzecznie i z sympatią do czasu, gdy już nie pozwalają się „prowadzić”.
- Zbyt dociekliwi (w ocenie sędziów) MZ zaczynają być traktowani mniej grzecznie i z większą rezerwą.
- Utrudnianie uzyskania informacji przybiera coraz lepiej zorganizowaną formę: w razie pojawienia się „zagrożenia” w jednym okręgu, PKW w krótkim czasie wysyła „instrukcję” do pozostałych okręgów.
- Szczególnie chronionymi przed MZ obszarami są: punkty przyjmowania protokołów z komisji obwodowych oraz monitory umożliwiające bieżące obserwowanie danych.
- Strategia PKW realizowana w okręgach zakłada uniemożliwienie łatwego dostępu do danych zbiorczych (poza zestawieniami publikowanymi na stronie PKW) – szczególnie widoczna w niezgodzie PKW na opublikowanie w internecie skanów wszystkich protokołów OKW.

- Strategiczne ograniczanie dostępu do protokołów komisji obwodowych osiąga wręcz poziom bezczelnego ignorowania potrzeb obywatelskich (patrz: Tarnów).

Obecnie obowiązujące przepisy oraz składy komisji okręgowych oraz PKW nie rokują dobrej współpracy ze społeczeństwem. MZ są pozbawieni możliwości należytej kontroli wyborów, bo wiele obszarów systemu wyborczego jest dla nich zakazanych. PKW i Komisje Okręgowe tolerowały (może nawet zainspirowały) praktykę urzędowych szkoleń skutkującą wywoływaniem niechęci członków komisji obwodowych wobec MZ.

Medialne przywoływanie przez PKW uprawnień kontrolnych MZ należy traktować, jako manipulację – praktycznie ta kontrola była maksymalnie ograniczana.

- Możliwości obecnie obowiązujących norm prawnych zostały wyczerpane i okazały nieefektywne.

CZAS NA ZMIANY ORGANIZACYJNE I PERSONALNE W ORGANACH WYBORCZYCH!

Krystyna Łazor